בית משפט השלום בקריות

ת"א 1714-01-18 עאסלה נ' חברת דואר ישראל בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט שלמה מיכאל ארדמן

תובעים **תהאני עאסלה**

נגד

נתבעים **1.חברת דואר ישראל בע"מ**
2.מנשה אברהם

פסק דין

עניינה של תובענה זו הינו השאלה, האם פעולת תפיסת רכב בהליכי ההוצאה לפועל, במסלול המקוצר, על ידי לשכת ההוצאה לפועל, בהתאם להחלטה שיפוטית, יכולה להקים עילה בנזיקין כנגד הזוכה, ככל שההחלטה השיפוטית בוטלה במועד מאוחר יותר.

א. העובדות:

1. כנגד התובעת נפתח ביום 1.2.16 תיק הוצאה לפועל במסלול המקוצר בלשכת ההוצאה לפועל בראשון לציון, בגין אי פרעון הלוואה בסך 6,000 ₪ לנתבעת 1. הנתבע 2 הינו מייצגה של הנתבעת 1 ובא כוחה בלשכת ההוצאה לפועל.

2. ביום 8.3.16 בוצעה מסירת האזהרה לתובעת.

3. לאחר שהתובעת לא הסדירה את חובה, למרות הסדר תשלומים שמזכירות ההוצאה לפועל הגיעה עמה, הוטלו על התובעת עיקולים שונים, ובינהם הוטל ביום 12.4.16 עיקול על רכב טויוטה מ.ר. 71-656-86 (להלן: "הרכב"). משלא פרעה התובעת את חובה, ביקשה מזכירות ההוצאה לפועל מראש ההוצאה לפועל צו לתפיסת הרכב, וביום 9.7.16 נעתר ראש ההוצאה לפועל (כב' הרשם דניאל דמביץ) לבקשה. במועד זה עמדה יתרת החוב בתיק על סך 6,952.16 ₪.

4. ביום 20.7.16, כאשר יתרת החוב בתיק ההוצאה לפועל עמדה על סך של 7,117.63 ₪, התקבלו בתיק כספים בגין עיקול שהתבצע אצל צד ג' (משרד החינוך), בסך 6,934 ₪. לאחר תשלום זה עמדה יתרת החוב על סך 183.63 ₪.

5. ביום 8.9.16 נתפס הרכב על ידי לשכת ההוצאה לפועל, בהתאם להחלטתו של ראש ההוצאה לפועל מיום 9.7.16. בעקבות תפיסה זו הוגדלה יתרת החוב בעלות התפיסה בסך 2,515 ₪, כך שעמדה על סך 2,701.53 ₪.

6. בשלב זה פנתה התובעת בבקשה לשחרור הרכב, בטענה כי לא היתה הצדקה לתפיסתו בגין חוב שעמד בעת התפיסה על כ- 186 ₪. בתגובת מנהל המסלול המקוצר בלשכת ההוצאה לפועל לבקשה, ציין זה כי בסמוך לביצוע הצו אישר בעל התפקיד את ביצוע הצו, לאחר שנוכח כי נותרה יתרת חוב קטנה בתיק. ביום 15.9.16 נעתר ראש ההוצאה לפועל לבקשה, וקבע כי לא היתה הצדקה לתפיסת הרכב במועד בו נתפס בשל יתרת החוב הקטנה, וכי אם באותו מועד היתה מתבקשת התפיסה הוא לא היה מאשרה. לפיכך, הורה ראש ההוצאה לפועל על בטלות התפיסה והשבת הרכב לתובעת, וביטול הוספת הוצאות התפיסה בסך 2,515 ₪ ליתרת חובה של התובעת. בעקבות החלטה זו, פרעה התובעת ביום 18.9.16 את יתרת החוב בתיק בסך 186 ₪ ותיק ההוצאה לפועל נסגר.

7. נוכח כל האמור, הגישה התובעת את התובענה הנוכחית, בה הינה דורשת מהנתבעים לפצותה בסך 100,000 ₪ בגין פגיעה בשמה הטוב. יצוין כי בכתב תביעתה טענה התובעת לעילה על פי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, ואולם כפי שיפורט להלן, זנחה התובעת עילה זו בסיכומיה וטענה בעילות על פי דיני הנזיקין.

8. בדיון שהתקיים ביום 11.4.19, החלטתי בהתאם לסמכותי בתקנה 143(7) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 לפצל את הדיון ולדון תחילה בשתי שאלות שעניינן העילה המשפטית, והן: א. האם קיימת לזוכה חובה בנסיבות מסוימות במסגרת ההליך המקוצר, להודיע לראש ההוצאה לפועל כי אין לבצע פעולות עיקול ותפיסה, או שמא במסגרת מסלול זה האחריות רובצת רק על לשכת ההוצאה לפועל ב. האם תפיסת רכב בנסיבות בהן החוב נמוך מאוד, הינה פעולה שלא כדין או פעולה הננקטת בחוסר תום לב על ידי הזוכה. ברור הוא, כי ככל והתשובה לאחת משאלות אלה הינה שלילית, דינה של התביעה להידחות בלא צורך לברר את שאלת נזקה של התובעת.

<u>ב. טיעוני הצדדים:</u>

9. התובעת טוענת, כי על הנתבעים היתה חובה לפעול לסגירת תיק ההוצאה לפועל, לאחר שהתקבל התקבול מצד ג', ולנקוט פעולה אקטיבית למניעת תפיסת הרכב. לטענתה, העובדה כי תיק ההוצאה לפועל נפתח במסלול המקוצר, אינה מנתקת את חובותיו של הזוכה כלפי החייב, ועליו לעקוב אחרי התנהלות התיק ולפעול בהתאם, וזאת גם בשל היותה "פקיד בית המשפט". לטענתה, על מתדיין לנהוג בהגינות כלפי יריבו בהליכים משפטיים, לרבות בהליכי הוצאה

לפועל, ואי פעולה בהתאם מקימה אחריות בנזיקין על פי עוולת הרשלנות. לטענתה, העובדה שההליך ננקט על ידי מזכירות ההוצאה לפועל ולא על ידי הזוכה אינה מנתקת את הקשר הסיבתי שכן מחדלה לעדכן את ראש ההוצאה לפועל גרר את ביצוע העיקול. עוד טוענת התובעת כי בהליך המסלול המקוצר לא קיים הליך של תפיסת רכב אלא עיקולו בלבד.

10. הנתבעים, לעומת זאת, טוענים כי אין כל עילה משפטית נגדם. ההליכים במסלול המקוצר אינם ננקטים על ידם ובידיעתם, אלא ביוזמת מזכירות המסלול המקוצר בלשכת ההוצאה לפועל, וכי מטרתו של מסלול זה על פי חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 29), התשס"ט-2008, היתה אכן לנתק את הזוכה מביצוע הליכי הגבייה עצמם במסגרת ההליך המקוצר ולהותירם בידי לשכת ההוצאה לפועל. לטענתם, אין זה מתפקידו של הזוכה בגדר מסלול זה לבחון האם פעולתה של לשכת ההוצאה לפועל ננקטה בסבירות. לטענתם, גם אין לקבל את טענת התובעת כי לא ניתן לבצע תפיסת רכב בהליכי ההוצאה לפועל. עוד הינם טוענים כי אין מניעה לבצע תפיסת רכב, גם כאשר מדובר בסכום נמוך.

<u>ג. דיון והכרעה:</u>

11. לאחר עיון נחה דעתי, כי נסיבות המקרה דנן, לא מקימות עילה משפטית כלשהי כנגד הנתבעים. להלן טעמיי.

12. ראשית, ברור הוא כי עילה אינה יכולה לקום בשל ביצועו של צו תפיסת הרכב, קודם ביטולו. הטעם לכך הינו, ההלכה שנקבעה בע"א 280/73 **פלאימפורט בע"מ נ' ציבה-גייגי לטד**, פ"ד כט (1) 597 (1974):

"אכן הכלל הוא Actus legis nemini facit iniuriam. אין זאת אומרת שפסק-דין מוטעה אינו עלול להזיק, כל עוד לא בוטל בערעור; היפוכו של דבר הוא נכון. אבל הדין מחייב ציות לפסק-דין שיצא מבית משפט מוסמך, ואפילו בוטל לאחר מכן, אין מפצים בעל דין על הנזק שנגרם לו. נכסי הנתבע יכול שיימכרו לביצועו של פסק-הדין, אבל המעשה אינו מעמיד עילה בנזיקין, שכן מי שאכף את החוב הפסוק נהג אותה שעה כדין" (שם, בעמ' 601, מפי ממלא מקום הנשיא, כתארו אז, זוסמן)."

ראה עוד: ע"א 541/89 **סרנה קולנוע ושעשועים בע"מ נ' אלקלעי**, פ"ד מה (2) 506 (1991); ע"א 243/83 **עיריית ירושלים נ' גורדון**, פ"ד לט (1) 113 (1985); רע"א 4982/16 **הכהן הראל נ' ניסן אלי** [ניתן ביום 7.3.2017].

13. מהטעם האמור, מתמקד בצדק ב"כ התובעת בסיכומיו, לא בשאלת ביצוע הצו, אלא בשאלה האם היה על הנתבעים לפעול לבטל את הצו. ב"כ הנתבעים בחר להתייחס לעוולת הרשלנות, וויתר למעשה על דיון לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965. לפיכך לא אדון בשאלת תחולתו של חוק זה במקרה דנן (לדחיית טענות לקיומה של עוולה על פי חוק זה במקרה שבו העיקול הוטל כדין ראה למשל: ת.א. (שלום בית שאן) 53101-05-12 **כהן נ' הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ** [ניתן ביום 17.12.2014]; ת.א. (שלום ראשל"צ) 35526-02-10 **חדד נ' עיריית פתח תקוה** [ניתן ביום 13.6.2013]).

14. אשוב אפוא לשאלה העיקרית, והיא האם היתה קיימת חובה יזומה של הנתבעים – הזוכה, לפנות לראש ההוצאה לפועל, לבקש את ביטול הצו. לעניין זה טענה התובעת שתי טענות – האחת, שבמסגרת המסלול המקוצר, לא היה ראש ההוצאה לפועל מוסמך כלל להורות על תפיסת רכב, להבדיל מעיקולו ברישום, והשניה, כי נוכח סכום יתרת החוב הקטנה במועד תפיסת הרכב, לא היה מקום לביצוע הצו. אני דוחה את שתי הטענות.

15. אשר לעניין הסמכות לתפוס רכב, נכון הוא שסעיף 20ה(א)(2) לחוק מציין "עיקול כלי רכב של החייב", מבלי לציין במפורש את תפיסתו, אך מנגד גם לא מצוין כי עסקינן בעיקול ברישום בלבד. לא קיימת בחוק הגדרת עיקול, אך להבדיל מעיקול זמני, עיקול על פי חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 כולל גם את מימושו של הנכס המעוקל. ואכן, פרק ב' לחוק שכותרתו "עיקול מיטלטלין" כולל גם את תפיסת ומכירת הנכס המעוקל. זאת ועוד, כוונתו של המחוקק נלמדת גם מסעיף 120(1) לחוק המאפשר לרשם ההוצאה לפועל להאריך את תקופת המסלול המקוצר אם קיימים נכסים מעוקלים של החייב, "**אם מצא שיהיה ניתן לממש נכסים אלה**". מובן הוא שלא היה טעם בהארכת התקופה, אם ממילא לא היה מוסמך הרשם להורות במסגרת המסלול המקוצר על מימוש הנכסים המעוקלים. גם תכליתו של תיקון מס' 29 לחוק בהתקנת המסלול המקוצר מחייבת פרשנות זו, שכן מטרתו מימוש יעיל ומהיר (ראה: בג"צ 6804/12 **לשכת עורכי הדין בישראל נ' שר המשפטים** [ניתן ביום 25.6.2013]). מובן הוא כי פרשנות שמשמעותה היא כי לא ניתן יהא לממש את העיקול במסגרת ההליך המקוצר, מעקרת מתוכן את מטרתו.

16. על אלה יש להוסיף, כי מהליכי הצעת החוק ניתן לראות שכוונת מחוקקיו היתה כי ניתן יהא גם לתפוס רכב ולא רק לעקלו ברישום (ראה את דברי ההסבר להצעת החוק: ה"ח 260 מיום 30.10.06, בעמ' 97, וראה את הדיון בועדת חוקה חוק ומשפט מיום 8.7.08 בעמ' 37 ו- 52). כך גם הבינה הרשות המנהלית ופירשה את החוק בסעיף 4 למדריך המסלול המקוצר באתר רשות האכיפה והגביה באינטרנט. ראה:

(www.gov.il/he/Departments/Guides/1fast_track?chapterindex=2).
גם לפרשנותה של הרשות ישנו משקל בפירוש החוק במקרי ספק (ראה למשל: ע"א 6159/05 **פקיד שומה תל אביב 3 נ' לפיד**, פ"ד סג (1) 235 (2008)).

17. אך מעבר לכל האמור, לא ברורה כלל בהקשר זה טענתה של התובעת. מובן הוא כי ככל והיתה מתקבלת טענת התובעת כי לא ניתן לממש עיקול רכבים במסגרת המסלול המקוצר, התוצאה המתחייבת אינה בקשה לביטולו של העיקול, אלא בקשה של הזוכה, לבטל את המסלול המקוצר ולחזור למסלול הרגיל, במסגרתו ברור כי ראש ההוצאה לפועל מוסמך להורות על תפיסתו של הרכב.

18. אעבור עתה לשאלת הצורך ליידע את ראש ההוצאה לפועל בדבר סכומו הנמוך של החוב ולבקש את ביטול תפיסת הרכב. תכליתם של דיני ההוצאה לפועל הינם לאפשר לזוכה הגנה על קניינו באמצעות גביה יעילה ומהירה, מבלי לפגוע בכבודו של החייב שלא לצורך (ראה: רע"א 4905/98 **גמזו נ' ישעיהו**, פ"ד נה (3) 360 (2001)). במסגרת זו, אכן חלה על הזוכה גם חובת תום לב ביחסיו מול החייב, הן בעצם פתיחת הליכי ההוצאה לפועל והן בניהול הליכי ההוצאה לפועל עצמם (ראה למשל: רע"א 5682/07 **רוני ר. הנדסה ופיתוח בע"מ נ' דנים השקעות בע"מ** [ניתן ביום 10.3.2008]; בע"מ 7819/07 **פלוני נ' פלונית** [ניתן ביום 19.3.2008]; ע"א (ת"א) 2998/07 **ארביב נ' תחנת מעבר השרון בע"מ** [ניתן ביום 3.7.2008]; בר"ע (ת"א) 2241/01 **הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ נ' רובינשטין** [ניתן ביום 1.9.2002]). עם זאת, יש עדיין לבדוק האם אכן הופרה חובה זו בענייננו.

19. מקובלת עלי עמדת התובעת, כי העובדה שבמסגרת המסלול המקוצר, מבצע ההליכים הינו לשכת ההוצאה לפועל עצמה מתוך מטרה למעורבות מינימלית של הזוכה בהליכי הגביה (ראה דברי ההסבר בהצעת החוק – ה"ח 260, מיום 30.10.06, עמ' 96), אינה פוטרת את הנתבעים הנהנים מתוצאותיה של פעילות זו מחובת הזהירות כלפי התובעת החייבת והעובדה שעסקינן בהקשר זה בביצוע הנזק על ידי רשות שלטונית, אינה בגדר פטור למי שנהנה מהפעילות ויכול היה למנוע את הנזק (ראה: ע"א 243/83 **עיריית ירושלים נ' גורדון**, פ"ד לט (1) 113 (1985)). ברור הוא כי אם הזוכה שלטובתו מתבצעים העיקולים היה מבקש לבטלם, היה נעתר ראש ההוצאה לפועל לבקשה זו. על כן ככל והיה מדובר בענייננו במצב בו היה משולם החוב במלואו, ולמרות זאת היתה מתבצעת תפיסת רכב, בידיעת הזוכה, לא הייתי רואה מניעה להטיל אחריות על הזוכה, גם אם מבקש התפיסה היה לשכת ההוצאה לפועל. עם זאת המקרה דנן, אינו מצריך הכרעה בשאלה זו. כפי שנראה להלן, במצב בו נותר חוב, ואפילו קטן המצב הנורמטיבי שונה. לשאלה זו אפנה כעת.

20. בניגוד לנקודת המוצא שבטיעון התובעת, כי במקרה בו יתרת החוב קטנה, קיימת חובה שלא לבצע עיקול של נכס ששוויו גבוה, זהו אינו הדין במדינת ישראל. חוק ההוצאה לפועל אינו קובע כי במקרה מעין זה קיימת חובה שכזו. סעיפים 8(ב) ו- 22(ה) לחוק נוקטים בלשון "רשאי" ומותירים את ההכרעה בשאלה זו לשיקול דעתו של ראש ההוצאה לפועל, אשר רשאי אמנם, אך אינו חייב לבטל את העיקול. כך קבע בעניין זה בשעתו בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כב' השופט ניל הנדל) בבר"ע (ב"ש) 530/06 **איזוטופ בע"מ נ' סלאח אלדין הייב** [ניתן ביום 27.8.2006], בסעיף 4 לפסק הדין:

"...כוונתי שחייב אינו יכול להתחמק מפירעון החוב על ידי אי תשלומו רק בשל הנימוק שהנכס היחיד אשר עיקל הזוכה הינו בעל ערך כפול פי כמה מסכום החוב, ופעולת מימוש העיקול אינה הליך מידי וזול. לענייננו החובות של המשיבים נעים סביב הסכום שבין 3,000 ₪ ל- 5,000 ₪ כל אחד. כל משיב הינו בעל רכב. יתכן והגיוני יותר שכל משיב ישלם את חובו במקום לגרור את לשכת ההוצאה לפועל לבצע את ההליך היקר והמורכב יותר של מכירת רכב. ואולם, אם חייב אינו מוכן לשלם את חובו או נכון להסתפק בתשלומים בודדים, אל לו להניח שרכבו יהנה ממעין תעודת ביטוח המונעת את מכירתו. לשון אחרת – הבחירה בידי החייב. מוטב שישלם את חובו אך חייב שלא ישתף פעולה והזוכה יטיל עיקול על רכבו, אל לו לצפות שראש ההוצאה לפועל יערוך שיקולים של "כדאיות העסקה" עבורו. תוצאה אחרת תפר את האיזון שבין זכויות הצדדים".

דברים אלה מקובלים עלי.

21. ודוק: ראש ההוצאה לפועל אמנם מוסמך בנסיבות אלה לבטל את העיקול, ואכן כך עשה בענייננו, בדיעבד, אך אין הדבר מחובתו, ויכול היה גם שלא לבטלו. האם בנסיבות אלה, רבצה על הזוכה חובה לפנות לראש ההוצאה לפועל בבקשה לבטל את העיקול מכוח חובת תום הלב? התשובה הינה שלילית; חובת תום הלב, אינה שם אחר לאלטרואיזם, וכך קבע בעניין זה הנשיא ברק ברע"א 6339/97 **רוקר נ' סלומון**, פ"ד נה (1) 199, 279 (1999):

"תום הלב אינו מניח 'מידת חסידות'...תום-הלב אינו דורש כי האחד לא יתחשב באינטרס העצמי שלו. בכך שונה עקרון תום-הלב מעקרון הנאמנות החל על דירקטור, שלוח, אפוטרופוס או עובד ציבור... עקרון תום הלב קובע רמת התנהגות של אנשים הדואגים כל אחד לאינטרס שלו עצמו. עקרון תום-הלב קובע כי השמירה על האינטרס העצמי צריכה להיות הוגנת ותוך התחשבות בציפיות מוצדקות ובהסתמכות ראויה של הצד האחר. אדם לאדם – לא זאב ולא מלאך; אדם לאדם – אדם".

22. תקנה 126(ג) לתקנות ההוצאה לפועל, התש"ם-1979 קובעת כי כאשר החוב בתיק ההוצאה לפועל פחות מ- 100 ₪, ייסגר התיק. מובן איפוא כי מעל סכום זה אין הזוכה חייב לוותר על חובו. ממילא גם אינו חייב להיוותר במצב בו חובו אינו נגבה באופן יעיל וזכאי לנקוט בכל הליך חוקי לגבות את חובו. הזוכה אינו חייב לדאוג לאינטרס העצמי של החייב ולהגיש בקשות לראש ההוצאה לפועל לביטול הליכים, כאשר עסקינן בהליכים שהינם בשיקול דעתו של ראש ההוצאה לפועל. גם פעולת גביה המתייחסת לנכס שערכו גבוה, לגביית חוב שערכו נמוך, אינה בגדר חוסר תום לב (השווה לפסק הדין בעניין ע"א 6492/00 **שלדות מפעלי מתכת בע"מ נ' שחיבר**, פ"ד נו (5) 925 (2002), בה נקבע שעכבון נכס בשווי רב בגין חוב קטן אינו בגדר חוסר תום לב). אכן, אין לבחון בהכרח כל פעולה של זוכה בהליכי ההוצאה לפועל במשקפי המידתיות. לעיתים אפילו מכירת נכס בהפסד בהליכי ההוצאה לפועל יכולה להחשב פעולה בתום לב, שכן תמריץ את החייב לשלם את חובו (ראה: פבלו לרנר "הערות על אפיון נכסים הפטורים מעיקול מעבר ל"צרכים מינימליים של החייב" **עלי משפט** ט' 479, 495, 499 (התשע"א)).

23. גם העובדה כי בסופו של דבר ביטל ראש ההוצאה לפועל את העיקול, אינה קובעת בדיעבד כי פעולת הזוכה נעשתה בחוסר תום לב. עניין זה נקבע במשפט המשווה לאחרונה בפסק דינו של בית המשפט לערעורים במדינת אילינוי בארצות הברית בעניין *PNC Bank N.A. v. Hoffmann*, 36 N.E. 3d 971 (2015). נקבע שם, כי כאשר נושה עיקל נכס ובדיעבד הסתבר כי מדובר בנכס הפטור מעיקול, כאשר עובדה זו לא היתה ברורה על פניה בתחילה, לא ניתן לתובעו לפיצויים בגין נזקי העיקול, ולא ניתן לקבוע כי פעל בחוסר תום לב.

24. ואידך זיל גמור. לא ניתן לקבוע כי הנתבעים פעלו בענייננו בחוסר תום לב, גם אם יוכח כי ידעו על הבקשה לתפיסת הרכב קודם לביצועה, לאחר התשלום שבוצע במסגרת עיקול צד ג'. בנסיבות אלה דין התביעה להידחות.

אשר על כן, התביעה נדחית. התובעת תשלם לנתבעים הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בסכום כולל של 5,000 ₪.

המזכירות תסגור את התיק.

ניתן היום, ח' אלול תשע"ט, 08 ספטמבר 2019, בהעדר הצדדים.

תיק חיצוני:

